

BANEGAS O EL TALENT D'UNA DONA INCÒMODA

El seu llibre ens ofereix la vida d'una dona, Mònica, que té un atribut que aquesta societat nostrada en la qual vivim, i més en aquests temps proBolonya, sembla que és un pecat: un cervell intel·ligent. De vegades fins i tot massa intel·ligent, de vegades fins i tot pedant, que és aquesta supèrbia de la intel·ligència que en ocasions converteix les persones en insuportables



Text: **Sebastià Bennasar**
ballaruga@hotmail.com

“Eren els noranta i Barcelona estava en plena ebullició, que és el pas immediatament anterior a l'evaporació. Havia començat la fal·lera creativa a la ciutat, tothom dissenyava (qualsevol cosa), feia curts, teatre experimental, era fotògraf o publicista o actor o dissenyador de moda... Havia començat la costa avall i jo em feia un fart d'anar a festes, exposicions, sortides de cap de setmana, inauguracions, *performances*, festes i més festes. Eren els anys de Tarantino, de Mudhoney, de Jarmush, de De Lillo, de Kieslowski, de Lyotard, de l'MTV, de Habermas i d'Adorno, de Kusturica, de Nirvana, de Kiarostami, de tornar a capgirar el que ja estava cap per avall, els anys de tornada de tot”.

La frase pertany a Montse Bane-



gas i la podem trobar a la seva primera novel·la, *Una dona incòmoda*, que va publicar Proa el mes d'octubre del 2008 i que és una de les millors sorpreses literàries d'un any farcit de bones notícies en aquest aspecte. El llibre de Banegas (Flix, 1974) és una d'aquestes petites joies que tothom que vulgui entendre com funciona la moderna societat de classe mitjana universitària de Barcelona i per extensió del país ha de llegir. Banegas ens ha ofert una novel·la

valenta, ben escrita i sobretot ben trenada, una novel·la en què la bona literatura plana per sobre d'un missatge que també és molt potent. No és una novel·la de denúncia de res, sinó que és una novel·la que conté una trama amb denúncia. Convindreu que la diferència de proposició ja du implícites moltes connotacions.

En el seu llibre se'ns explica la vida d'una dona, la Mònica, que té un atribut que aquesta societat nostrada en la qual vivim, i més en aquests temps proBolonya, sembla que és un pecat: un cervell intel·ligent. De vegades fins i tot massa intel·ligent, de vegades fins i tot pedant, que és aquesta supèrbia de la intel·ligència que en ocasions converteix les persones en insuportables. Aquesta intel·ligència serà la seva principal arma i la seva principal feblesa per sobreviure a una Barcelona en plena transformació -sense dubte a pitjor, vists els resultats de la *lloretització* dels darrers anys- mentre que ella està abocada a la vida universitària.

En aquest microcosmos que és el despatx d'un professor i l'espai

Una descripció acurada fins a la nàusea de la vulgaritat de les suposades classes dirigents intel·lectuals d'un país; és a dir, la sacrosanta i podrida institució universitària

on conviuen els seus becaris, Banegas hi traça una descripció acurada fins a la nàusea de la vulgaritat de les suposades classes dirigents intel·lectuals d'un país; és a dir, la sacrosanta i podrida institució universitària: allà s'hi mouen les envages, la competitivitat, l'explotació laboral i intel·lectual... En paral·lel a la seva carrera universitària, Mònica s'endinsa també en aquesta Barcelona en ebullició on estableix relacions de tota mena i amb tot tipus de substàncies. Perquè no hem de perdre de vista que la mort i la possibilitat de la mort és un altre dels grans temes d'una novel·la extraordinària. Així les coses, la relació amb el

suïcidi és un dels eixos vertebrals i inquietants que ajuden a desenvolupar l'acció narrativa tant com les pastilles de liti o el fum del tabac, dos elements fonamentals del text.

Si a tot això afegim a la coctelera uns diàlegs escassos però esmolats com un Opinel, unes referències culturals i culturalistes que ben sovint són compartides amb el lector i que encara ens ajuden més a entendre la vida de Mònica, i un ús brillant del ritme de la narració, ens queda una novel·la pràcticament perfecta. Potser als que som una mica pedants, potser als que estem en la trentena i potser als que coneixem bé el món universitari encara ens assembla més fascinant, però és una novel·la extraordinària per a tots els lectors que estimin la bona literatura. Amb l'afegit de ser la primera, la qual cosa promet moltes dosis futures de felicitat.

Una dona incòmoda
Montse Banegas

Editorial Proa, Barcelona, 2008
238 Pàg / 17 €

NOVEL·LA HISTÒRICA O HISTÒRIA NOVEL·LADA



Text: **María José Corominas**
corominas@web.de

La novel·la històrica no és exactament el mateix que la història novel·lada. La primera és un subgènere narratiu propi del romanticisme del segle XIX, amb un gran vigor que arriba fins a l'actualitat, fet que coneix molt bé Carlos Ballesta, autor d'*El Misterio del Carmen*.

Acceptem el pensament de György Lukacs quan afirma que el propòsit de la novel·la històrica és oferir una visió creïble d'una època històrica. Aquesta és principalment llunyana, de manera que pareix una cosmovisió realista, i fins i tot costumista, d'un sistema de valors i creences. És fàcil reconèixer que aquestes premisses s'acompleixen sobradament en

aquesta novel·la. Si en les novel·les històriques s'han d'utilitzar fets verídics malgrat que els personatges principals puguin ser inventats, també ens adonarem que això succeeix a *El Misterio del Carmen*. Així mateix, cal dir que la novel·la històrica exigeix que l'autor tingui una gran preparació documental i erudita, com és la de Ballesta, gran coneixedor i estudiós de l'Islam a Espanya. Carlos Ballesta va viure l'adolescència i la joventut a Granada, fet que completà amb estudis islàmics, i hi estudià medicina i l'especialitat de cirurgia, que exerceix al Centre Mèdic Teknon, a Barcelona.

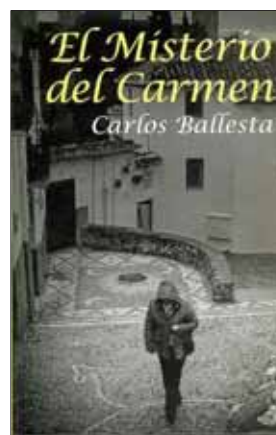
En un altre sentit, hi ha la història novel·lada, en la qual predominen els fets històrics per sobre dels inventats. La història novel·lada permet disquisicions de l'autor i la història hi pren un paper de pretext per exposar les seves teories; per tant, pot ser un treball d'assaig.

El llibre de Carlos Ballesta està dividit en trenta-dos capítols. Comença explicant de manera

“Ja que és inevitable posseir rareses, intentau almanco que siguin sorprenents”

paral·lela la guerra de l'Islam al Iemen, i també a Granada, concretament a les Alpujarras, en la rebel·lió d'Aben Humeya en la insurrecció contra Felip II. El relat, a la manera cinematogràfica, entrellaça l'acció al Iemen amb la de Granada, cosa que obliga el lector a fer un exercici mental per fondre de manera adient les dues històries. Els tres primers capítols inclouen uns mapes que ens ajuden a situar perfectament els indrets històrics on es desenvolupen les accions. El primer ens situa a Granada i a Almeria i als pobles d'aquestes províncies. El segon, al Iemen, on s'ubiquen les poblacions importants del relat.

Pot ser que hom no conegui què són els *Cármenes* de Granada, que



donen nom al títol de la novel·la. Són una herència de la manera de viure dels àrabs: les cases blanques amb jardí que cobreixen el costat de l'Albaicín, vers el riu Darro. Tal com va descriure el poeta del segle XVII Soto Rojas: “Un carmen és un paradís tancat per a molts i un jardí

obert per a uns quants”. És en una d'aquestes cases que es desenvolupa la història, amb una certa intriga que atrau perfectament l'interès del lector.

Si parlàvem de mapes, al capítol nou hi trobem el de la ciutat de Granada, que ens ajuda, també, a comprendre i a situar-hi els indrets esmentats al llibre. Cal dir que Ballesta ens recorda els diferents tipus de ciutadans islàmics, un fet que s'ha d'agrair i que ens

permet no perdre'ns en cap moment per les situacions d'aquesta novel·la.

La història està inspirada en fets i personatges reals, i els indrets esmentats encara existeixen actualment. Per això alguns noms s'han canviat. En aquesta obra hi trobarem des de la guerra al Iemen, del 1968, que enderrocà el rei Muhammad Al-Badr, fins a la sublevació de les Alpujarras, a més d'una referència a la societat franquista dels anys seixanta i setanta, entre la repressió del règim i la recerca de la llibertat.

Aquest és un llibre que atrapa el lector, que no el deixa fins al final, ja que és interessant i de lectura molt agradable. La primera edició ja està exhaurida, tot i que la reedició sembla propera.

El misterio del Carmen
Carlos Ballesta

Editorial Comares, Granada, 2008
384 Pàg / 20 €